

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 1023-1938)

Originalt emne

Raadhus

Uddrag fra byrådsmødet den 15. september 1938 - side 15

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 1023-1938)

Meddelelse fra Budgetudvalget angaaende Grundstensnedlæggelsen for det ny Raadhus.

Fra Udvalget forelaa Forslag om, at følgende Dokumenter nedlægges i Grunden:

"Den 24. September 1938, i Kong Chr. d. X's 27. Regeringsaar nedlagdes Grundstenen til denne Bygning, Aarhus Bys Raadhus.

Beslutningen om Opførelse af et nyt Raadhus toges i Byraadets Møde den 28. Januar 1937 ligesom det besluttedes at udskrive en offentlig Arkitektkonkurrence og at stille et Beløb af 25000 Kr. til Raadighed med Henblik paa Præmiering og Indkøb af Projekter.

1. Præmie i Konkurrencen tildeltes Arkitekterne Arne Jacobsen og Erik Møller, hvem det i Forbindelse med Ingeniørfirmaerne Niepoort & Wied samt Steensen & Warming overdroges at forestaa Opførelsen af Raadhuset i Henhold til det i Byraadets Møde den 18. November 1937 forelagte Forslag.

Kommunens Tilsyn med Byggearbejdet er henlagt under Budgetudvalget, hvis Medlemmer er:

Borgmester H. P. Christensen (Formand), Afdelingsingeniør J. R. Fanger,

Overlærer K. Moustén,

Forligskommissær, E. Stecher Christensen og Landsretssagfører I. C. Sørensen.

Ud over disse er følgende Borgere indvalgt i Byraadet:

Fru Esther Aggebo,

Overlærer H. J. Baden,

Overbetjent Frk. Johanne Berg,

Direktør, Konsul Kai Blicher,

Maler Thomas Christensen,

Arbejdsmand G. V. Jaquet,

Gartner H. P. Jensen,

Købmand Vald. Kloster,

Kontorbestyrer Hans Madsen,

Købmand C. Møller Rasmussen, Udvalgsformand Chr. Nielsen,

Overlærer J. Riber,

Arbejdsmand E. Rolander,

Tømrmester J. P. N. Siig,

Murer S. F. Sørensen,

Maskinassistent Ernst Winterberg.

Raadhuset opføres paa "Bispens Løkke", en middelalderlig Grund, der af Kong Chr. d.

III. 1542 blev givet til Aarhus By og derefter 1575 overdroges til Borgmestre og Raad som Embedsjord. 1818 udlagdes en Del af Borgmestrejorden til Kirkegaard. Paa denne Grund, der skiftende var i Kirkes, Krones og Borgers Værge, vil Aarhus By nu rejse sit tredie historisk kendte Borgerhus.

Sammen med dette Dokument nedlægges

1 Grunden en Meddelelse om tidligere Raadhuse i Aarhus.

Grundstenene nedlagdes af Statsminister Th. Stauning og Indenrigsminister Bertel Dahlgaard og Slutstenen af Borgmester H. P. Christensen.

Som Bilag til Dokumentet vedrørende Nedlæggelsen af Grundstenen til Aarhus Raadhus

gives her følgende Beretning om tidligere RAADHUSE I AARHUS.

Aarhus Bys ældst kendte Raadhus havde sin Plads ved den østre Ende af Storetorv tæt foran Domkirkens Taarn og paa en Grund, der formentlig oprindeligt har tilhørt Kirken, idet Byen indtil 1496 udrede Jordskyld af Raadhuset til Sct. Clemens Domkirke.

Hvornaar Raadhuset er opført, vides ikke; det nævnes i et Tingvidne af 1. August 1465, hvori erklæres, at Borgmestre, Raadmænd og Menigheden i Aarhus aldrig fik "adhuarsell louligh til Aars Byting eller til Aars Radhws."

Omkring Aar 1700 bestod Raadhuset af en 2-Etages Bygning med Trappegavle og smaa blyndfattede Ruder. Under Huset fandtes hvælvede Kældre. Den nordligste af disse tjente i mangfoldige Aar som Stadens Vinkælder, efter at Frederik II. 1582 havde givet Magistraten Privilegium paa Udtapning af Vin i Kander, Krus og Pottemaal. I de øvrige Kælderrum forefandtes bl. a. Arrester, hvis ringe Tilstand røbes i Byfogdens Beretning 1717 vedrørende

2 Fanger i Raadhuskælderen, som "der i Frost og Kulde ingen Varme kan faa, men absolut maa krepere af Frost foruden den Mængde Utøj, som efter Beretning i Raadhuskælderen skal være."

Fra Arresterne førte en Trappe op til Tingstuen i Stuetagen. Paa 1. Sal fandtes en Sal, der toges i Brug til Borgerbryllupper saavel som til Spil, naar Komedianter kom i By.

I Begyndelsen af det 19. Aarhundrede tilbyggedes mod Syd en Bygning, hvor Hovedvagten fik Lokaler.

Omkring 1840 var Arresterne, hvoraf der nu fandtes ialt 11, deraf 9 i Kælderen, i en højst miserabel Tilstand, fugtige, usunde, uopvarmelige og kun adskilte ved Bræddevæg, saa Fangerne "idelig kunne tale med og instruere hverandre", ligesom Undvigelse jævnlig fandt Sted.

Under disse Forhold modnedes i 1840'erne Planer om Opførelse af et nyt Arrest- og Tinghus til ca. 50000 Rdlr., men Krigen 1848-50 stillede sig hindrende i Vejen for Sagens Løsning.

Først 1856-57 realiseredes Planen, idet Købstad og Amt det nævnte Aar i Fællesskab paabegyndte Opførelsen af et nyt Raadhus paa Hjørnet af Domkirkeplads og Mejlgade.

Bygningen opførtes i Renæssancestil efter Tegning af C. G. F. Thieleman. Det gamle

Raadhus blev udbudt til Nedbrydning og solgtes i Foraaret 1859 til en Marskandiser; Prisen var 1700 Rdlr.

Aarhus omkring 1850 var en lille By, der strakte sig mellem Mindet og Aarhus Mølle. Sønder-, Vester- og Nr. Allé med Nørregade var den landlige Vej, der "Bag om Byen" drog sin Bue fra Mindeport til Studsgades Port; indenfor denne Kreds med dens sommergrønne Haver og med Tofter, hvor Køerne græssede, levede paa faa nær Byens 8891 Sjæle (Folketælling 1. Februar 1850).

De ca. 80 Aar, der er henrundet, siden Raadhuset rejstes, har set hin Tids Aarhus forvandles til Jyllands Hovedstad med et Folketal omkring det 10-dobbelte af Datidens. Under denne Udvikling blev Raadhuset for trangt som Ramme om den kommunale Administration, hvis Virke efterhaanden maatte fordeles over en Række Kontorlokaler, hvoraf de fleste er beliggende paa Mejlgade, i umiddelbar Nærhed af Raadhuset. (I Oktober 1906 henflyttedes Tinglokalerne og Arresterne herfra til et nyt Ting- og Arresthus paa Bispetofte).

Opførelse af det ny Raadhus vil medføre, at den kommunale Administration med Undtagelse af ganske faa Grene - Belysningsvæsenet og Socialforsorgen - samles under samme Tag og formentlig vil kunne bevares samlet det meste af en Menneskealder frem i Tiden."

Borgmesteren henviste til de foreliggende Udkast til Dokumenter, som skulde nedlægges i Raadhusets Grund. Samtidig forelaa Meddelelse fra Statsministeren og Indenrigsministeren om, at de med Glæde vilde give Møde ved Indvielsen og hver nedlægge en Grundsten. Indvielsen vilde blive den 24. September. Der vilde ikke blive nogen større Festlighed, kun Byraadets Medlemmer og Arkitekterne samt de Embedsmænd, der havde med Sagen at gøre.

Tiltraadtes.